

НАУКОВА СЕСІЯ

ТРЕНДИ СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ І ГУМАНІТАРНОЇ НАУКИ

22 січня на базі медичного вишу відбулася наукова сесія, присвячена 216-й річниці утворення й 215-й річниці відкриття харківської вищої медичної школи.

На початку до учасників заходу з вітальним словом звернувся ректор університету професор Валерій Капустник: «Радий вітати у цій аудиторії всіх тих, хто піклується про стан розвитку науки в нашому університеті й робить конкретні справи, які надають можливість вишу посідати гідні позиції в різного роду рейтингах. Адже саме завдяки досягненням кожного з вас в підсумку й складається той результат, який потім ми можемо отримати й пишатися ним». Очільник вишу підкреслив, що 2019 рік, незважаючи на всі виклики, приніс нам здобутки в науковій діяльності та ознаменувався продовженням реформ у системі охорони здоров'я, освіти й науки. Як зазначив Валерій Андрійович, на сучасному етапі нашими головними завданнями з наукової діяльності є інтеграція науки, освіти і практики, виконання інноваційних наукових досліджень у сфері клінічної та профілактичної медицини, а також підготовка висококваліфікованих науково-педагогічних і наукових кадрів, здатних забезпечити впровадження інноваційних наукових досягнень у практику охорони здоров'я.

Тематика доповідей цьогорічної наукової сесії визначалася трендами сучасної медичної й гуманітарної науки, здобутками наших дослідників і молодих науковців. Так, розпочала пленарне засідання хавіччина з актуальної наразі проблеми забезпечення громадського здоров'я, завідувачка кафедри епідеміології професорка Тетяна Чумаченко «Громадське здоров'я: із сьогодення в майбутнє».

Надалі свою доповідь до уваги учасників наукового форуму представила людина, що стояла біля джерел гендерної освіти в незалежній Україні – завідувачка кафедри філософії, керівниця Центру гендерної освіти ХНМУ професорка Катерина Карпенко на тему: «Гендерна медицина у контексті платформи Євросоюзу щодо гендерних досліджень».

У свою чергу з доповіддю «Проблема коморбідної патології в терапевтичній практиці» виступила лауреатка Премії Президента України для молодих учених 2019 року професорка кафедри внутрішньої медицини № 1 Анна Шалімова. Також у ході засідання з боку молодих учених пролунав ще один виступ щодо сучасної стоматології та тенденцій її розвитку. Доповідь представила професорка кафедри стоматології дитячого віку та імплантології Людмила Кривенко, яка стала переможницею регіонального відбору на нагородження відзнакою «Медаль Святого Пантелеймона» в номінації «За наукові розробки в медицині».

На завершення відбулося нагородження переможців заходів Фестивалю молодіжної науки, який відбувся в рамках наукової сесії Харківського національного медичного університету.

ЗВІТНА КОНФЕРЕНЦІЯ

РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ КОЛЕКТИВУ МЕДИЧНОГО ВИШУ

23 грудня 2019 р. в медичному виші відбулася конференція трудового колективу ХНМУ.

На порядку денному були розглянуті наступні питання:

1. Звіт ректора університету про виконання умов контракту з Міністерством охорони здоров'я України за 2019 рік.
2. Звіт про виконання умов Колективного договору між адміністрацією та трудовим колективом університету за 2019 рік.
3. Звіт про виконання Угоди між адміністрацією та первинною профспілковою організацією студентів, клінординаторів, аспірантів і докторантів університету за 2019 рік.
4. Обрання нового складу Вченої ради ХНМУ.
5. Розгляд подання Вченої ради ХНМУ щодо погодження кандидатури на призначення на посаду радника ректора ХНМУ.
6. Розгляд та затвердження змін до Колективного договору між адміністрацією та трудовим колективом Харківського національного медичного університету на 2016–2020 роки.

Відкрив конференцію ректор університету Валерій Капустник: «Цьогорічний захід охоплює невеликий час мого перебування на посаді ректора, і тому це буде звіт про результати за 2019 рік не лише моєї діяльності, а й роботи Володимира Лісового, всього нашого колективу. Безумовно, наголос буде зроблено на виконанні умов контракту з Міністерством охорони здоров'я України, а також буде приділена увага проблемам, які існують, і шляхам їх вирішення».

На початку доповіді очільник вишу звернув увагу на основні результати діяльності університету. Так, Валерій Андрійович проаналізував вступну кампанію 2019, відзначив співробітників, що отримали визнання на державному і регіональному рівнях. Також він окреслив успіхи міжнародної діяльності, представив стан кадрового забезпечення навчального процесу та його організації, наголосив на пріоритетності наукової діяльності університету та виховного процесу студентської молоді. Ректор ЗВО вказав на важливість діяльності органів студентського самоврядування для всієї університетської спільноти. Лікувально-консультативна робота проводиться сьогодні на 48 клінічних кафедрах університету, які розміщені в 73 лікувальних медичних закладах та 3 на-

уково-практичних медичних центрах університету. Валерій Капустник у доповіді також порушив питання розвитку і зміцнення матеріально-технічної бази університету та його соціально-економічного розвитку, а також фінансово-економічної діяльності вишу. Наостаннє Валерій Андрійович зазначив, що колектив університету має всі підстави пишатися своїми досягненнями і готовий до виконання поставлених у Стратегії розвитку університету, плану основних заходів на 2019/2020 рр.

Голова первинної профспілкової організації співробітників ХНМУ Леонід Ющенко доповів про виконання Колективного договору між адміністрацією та трудовим колективом університету за 2019 рік. Зокрема, Леонід Павлович відзначив, що заробітна плата та матеріальна допомога, а також різні види доплат виплачуються своєчасно та регулярно. Серед недоліків було зазначено, що протягом року не виплачуються доплати за шкідливі умови праці, проте це пов'язано зі скасуванням дії наказу, який це дозволяв. Усі інші пункти колективного договору виконуються в повному обсязі. Голова профспілки зазначив, що співробітники вишу регулярно беруть участь в обласних творчих конкурсах та посідають призові місця, а також в урочистостях, присвячених державним святкам.

У свою чергу голова первинної профспілкової організації студентів, аспірантів, докторантів і клінординаторів університету Олександр Шапаренко у своїй звітній промові зазначив, що основним інструментом для виконання статутних завдань було здійснення діяльності згідно з розробленою та укладеною двосторонньою угодою між адміністрацією та ППОС університету. Незважаючи на роботу в умовах важкої соціально-політичної ситуації, що склалася в Україні, можна вважати двосторонню угоду між адміністрацією та ППОС університету щодо стипендіального забезпечення, соціального захисту осіб, які навчаються, для забезпечення прав і гарантій, регулювання відносин у сфері надання освітніх послуг, забезпечення внутрішнього розпорядку та соціально-економічних інтересів студентів, аспірантів і докторантів, клінординаторів університету виконаною за всіма напрямками діяльності.

Після обговорення перших трьох питань була обрана комісія, яка підготувала проект рішення конференції, де було ухвалено роботу ректора університету професора Валерія Капустника у 2019 році щодо керівництва за всіма напрямками діяльності університету. Діяльність була ухвалена та визнана такою, що відповідає всім державним та статутним вимогам до керівника вищого навчального закладу.

Згідно з порядком денним делегатами конференції було обрано новий склад Вченої ради ХНМУ у зв'язку із завершенням терміну її дії. Також учасники заходу погодили рішення Вченої ради щодо введення до штатного розпису посади радника ректора ХНМУ та схвалили запропоновані зміни до Колективного договору.

Вікторія Захаревич

СПІВРОБІТНИКАМИ ХНМУ ОДЕРЖАНО:

Патент на Винахід

1. Спосіб оцінки ефективності місцевої терапії афтозного стоматиту. **Автори:** Л.І. Кравченко, І.В. Ковач, Р.С. Назарян, В.В. Гаргін.

Патенти на Корисні моделі

1. Система оцінки знань, прихильності та практики медичного персоналу стосовно правил гігієнічної та хірургічної обробки рук. **Автори:** Т.О. Чумаченко, Д.І. Чумаченко, В.І. Макарова.
2. Пристрій для вимірювання внутрішньої основи черепа. **Автори:** І.В. Чеканова, О.Ю. Вовк, Ю.М. Вовк, В.Б. Ікрамов, Д.О. Гордійчук.
3. Спосіб неінвазивної діагностики фіброзу печінки у хворих на неалкогольну жирову хворобу печінки. **Автори:** О.Я. Бабак, Т.М. Голенко.

Авторські свідоцтва

1. Шкала оцінки морфологічних змін печінки в залежності від тривалості обтураційної жовтяниці (додаток до медичної карти стаціонарного хворого). **Автори:** В.О. Сиплиний, О.В. Наумова, Д.В. Євтушенко.

2. Шкала оцінки ентеральної недостатності II при перитонії (додаток до медичної карти стаціонарного хворого). **Автори:** В.О. Сиплиний, С.В. Грінченко, Д.В. Євтушенко.

3. Шкала оцінки тяжкості хворих на гострий сепсис II (додаток до медичної карти стаціонарного хворого). **Автори:** В.О. Сиплиний, С.В. Грінченко, Д.В. Євтушенко.

4. Questionnaire for examination of influence of social, economic, temporal and environmental factors on the health status of foreign English-medium students in Ukrainian universities. **Автори:** Д.І. Маракушин, В.А. Огнев, О.А. Мельниченко, І.М. Ісаєва, І.А. Чухно.

5. Опросник исследования влияния социальных, экономических, темпоральных и природных факторов на здоровье иностранных (русскоязычных) студентов в украинских университетах. **Автори:** Д.І. Маракушин, В.А. Огнев, О.А. Мельниченко, І.М. Ісаєва, І.А. Чухно.

6. Опитувальник дослідження впливу соціальних, економічних, темпоральних і природних факторів на здоров'я українських студентів у вітчизняних закладах вищої освіти. **Автори:** Д.І. Маракушин, В.А. Огнев, О.А. Мельниченко, І.М. Ісаєва, І.А. Чухно.

Анна Голданська,

керівниця служби інтелектуальної власності

ГОЛОВНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ НАШОГО РЕГІОНУ

15 січня на базі Харківського національного медичного університету відбулося засідання робочої групи (підгрупа №3) з розробки Стратегії розвитку Харківської області на період 2021–2027 років «Медицина і охорона здоров'я, розвиток біофармації».

До складу робочої групи увійшли представники обласного Департаменту охорони здоров'я, керівники медичного та фармацевтичного вишів, науково-дослідних інститутів, а також державних установ та підприємств, що опікуються медичною галуззю.

Голова робочої групи Валерій Капустник, відкриваючи засідання, зазначив: «Завдання нашого зібрання – визначити стратегічні цілі й головні пріоритети розвитку медичної галузі нашого регіону та поступово розробити стратегію їх впровадження в життя. За результатами роботи всіх підгруп і керівного комітету будуть сформовані проекти стратегії розвитку нашого регіону, які після затвердження у всіх інстанціях дозволять отримати кошти з міжнародного гранту для розвитку Харківського регіону. Передусім нам слід визначитися з місією, візією, пріоритетними проблемами та шляхами їх вирішення, врахувати сильні та слабкі сторони, ризики та загрози».

Докладно про роботу сайту www.strategy.kharkiv.ua та його структуру учасникам заходу розповів директор ННІ якості освіти ХНМУ Ігор Завгородній. Зокрема, на сайті окреслені такі напрями, як керівний склад, наповнення робочих груп та підгруп, вказані поточні завдання, реалізація і форми проєктів та технічних завдань, а також передбачена участь громадськості, яка також може долучитися до роботи над Стратегією.

На початку заходу заступник директора Департаменту охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації Геннадій

Бондарчук представив на розгляд учасників заходу проєкт Стратегії розвитку Харківської області. Адже від вчасного створення цього документу напряму залежить, чи отримає Харківщина у 2021 році близько 500 млн грн з фонду регіонального розвитку.

У свою чергу ректорка Національного фармацевтичного університету Алла Котвицька окреслила реальні напрями, що є вкрай важливими для населення, зокрема, лікування цукрового діабету, відновлення екстремальної рецептури, доступність фармацевтичної допомоги. Також Алла Анатоліївна висвітлила блок питань з боку фармації, який може бути опрацьований та представлений у програмі розвитку нашого регіону.

У ході засідання на розгляд робочої групи директоркою Українського інституту клінічної генетики ХНМУ Оленою Гречаніною була представлена програма «Здорова дитина – щаслива сім'я», яка охоплює не тільки дитинство, а розрахована передусім на все життя кожної людини. Програма складається з 12 пунктів, які детально описують важливість і нагальність розвитку цього напрямку в області, звернути увагу на реабілітацію хворих та санаторне оздоровлення дорослих та дітей із хронічними і орфаними захворюваннями, також задля збереження здоров'я населення регіону необхідне раннє виявлення патологій та профілактика хронічних захворювань тощо.

Під час заходу учасники висловили своє бачення стратегічних напрямків охорони здоров'я регіону, а саме: врахувати фінансову складову щодо проєкту, вплинути на організаційні вектори медичної галузі, наблизитися до європейського зразка первинної ланки медичної допомоги, створити режим сприяння інвесторам, щоб вирішити нагальні проблеми вторинної допомоги в області, звернути увагу на реабілітацію хворих та санаторне оздоровлення дорослих та дітей із хронічними і орфаними захворюваннями, також задля збереження здоров'я населення регіону необхідне раннє виявлення патологій та профілактика хронічних захворювань тощо.

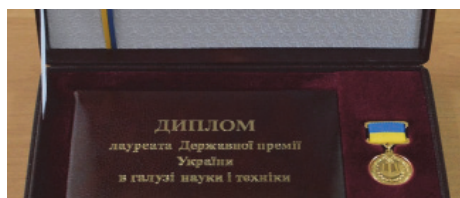
У рамках засідання були розглянуті питання щодо організаційних підходів у робочій групі, де присутні представники практично всіх складових охорони здоров'я – освіти, практичної медицини та наукових установ, враховуючи масштаб та різноманітність представленої інформації.

Наостаннє були враховані всі пропозиції та взяті за основу для подальшої розробки програми підгрупи №3 стосовно Стратегії розвитку Харківської області.

Вікторія Захаревич

НАША ШАНА

ВІТАЄМО З ПРИСУДЖЕННЯМ ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ!

Указом Президента України №4/2020 Державну премію України в галузі науки і техніки 2019 року за роботу «Попередження кардіocereбральних ускладнень та раптової смерті» присуджено колективу авторів, у складі якого – професор кафедри клінічної фармакології та внутрішньої медицини Харківського національного медичного університету, академік Олександр Біловолов.

Колектив медичного вишу щиро вітає Олександра Миколайовича із присудженням престижної державної премії та бажає подальших наукових досягнень і творчих успіхів!

ЗНАЧНІ ДОСЯГНЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Напередодні Нового року в Харківській міській раді відбулося урочисте нагородження кращих представників громадськості премією Харківської міської ради за досягнення значних результатів у суспільній та професійній діяльності. Серед лауреатів – авторський колектив кафедри суспільних наук ХНМУ за підготовку трилогії з історії охорони здоров'я міста та монографію «Олександрівська – Перша міська клінічна лікарня Харкова: півтора століття історії».

Довідка

Перша монографія з історії охорони здоров'я міста видана ще 2007 року професором Ігорем Робаком під назвою «Історія охорони здоров'я в Харкові за імперської доби (початок XVIII ст. – 1916 р.)».

Автор не зупинився на досягнутому та долучив Ганну Демочко до продовження розробки теми, в результаті чого світ побачила друга книга авторів «Охорона здоров'я в першій столиці радянської України (1919–1934 рр.)».

Завершив трилогію Вадим Ільїн, який у співавторстві з Ігорем Робаком 2018-го року видав останній том під назвою «Харківська охорона здоров'я в післявоєнний радянський період (1945–1991 рр.)».

За матеріалами служби з інформаційного забезпечення

ЕКОЛОГІЯ ЛЮДИНИ

ХАРЧУВАННЯ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ОПОРНО-РУХОВОЇ СИСТЕМИ

З кожним роком збільшується кількість хворих, які страждають на ті чи інші захворювання опорно-рухової системи (ОРС). У людей похилого віку часто спостерігається порушення роботи ОРС, а саме: остеопоз, ревматичний артрит, скостеніння суглобів, залякність м'язів та сухожилів. При лікуванні захворювань опорно-рухового апарату, насамперед, приділяється увага медикаментозним засобам, але ми повинні розуміти, що кожен препарат має свої побічні ефекти і, окрім очікуваного, вносить ще й ряд негативних реакцій в наш організм. Жоден від цього не застрахований.

Одним із видів профілактики захворювань ОРС є дієтотерапія. Вона не здатна швидко розв'язати проблеми, але становить важливий і невід'ємний компонент комплексного лікування хворих з патологією системи руху. Індивідуально підібрані дієтичні програми на основі знань про патогенез захворювання у конкретного хворого повинні бути спрямовані на корекцію метаболічних порушень. При збалансованій дієті можна поліпшити обмін речовин у хрящовій і кістковій тканинах, сприяти утворенню суглобової рідини. Позитивну дію мають продукти, що містять омега-3 поліненасичені жирні кислоти, але слід враховувати, що їх надмірне споживання може посилити проблеми з суглобами.

Дуже важливі для здоров'я суглобів та зв'язок такі вітаміни:

- F має протизапальну дію на суглоби. Він міститься в оселедці і салатах із сирих овочів, заправлених оливковою або іншою рослинною олією.
- E перешкоджає ферментам розщеплювати хрящову тканину. Міститься в брокколі, буряках, моркві, петрушці, селері, шипшині та олії.
- C відповідає за процеси синтезу колагену. Колаген – це білок, який складається із трьох амінокислот: гліцину, проліну, гідроксипроліну, а також гідроксилізіну. Гліцин та пролін синтезуються організмом, а ось лізін потрібно споживати з їжею. Гідроксипролін та гідроксилізін синтезуються проколагенними ферментами гідроксилазами. Саме для цієї реакції потрібний вітамін C. Він міститься в цитрусових, помідорах, капустах, смородині.

Для повноцінного росту і розвитку організму необхідно вживати продукти з підвищеним вмістом кальцію. Цей мікроелемент

має безліч функцій: формує кісткові і хрящові тканини, сприяє зміцненню зубів, бере участь у процесах м'язових скорочень та інше, але важливо враховувати, що сам по собі цей мікроелемент мало чим допомагає людині. Він приносить користь тільки в тандемі з іншими речовинами і сполуками. Тобто для повного засвоєння кальцію необхідний вітамін D, а для додаткової підтримки кісток і зубів – фосфор. У повному поєднанні всі ці елементи покращують регенерацію кісткових тканин і допомагають уникнути їх надмірного стоншування.

Отже, ми повинні розібратися, які саме харчові продукти необхідні для лікування ОРС. Найбільша кількість кальцію міститься в молоці, але далеко не кожному підходить такий варіант, особливо якщо людина має непереносимість лактози. Як альтернативу можна використовувати інші харчові продукти, наприклад, сир, квасолу, капусту, ячні жовтки, житній хліб, креветки, мигдаль, родзинки, апельсини. Усі продукти, що містять кальцій, можна їсти без остраху, оскільки передозування елемента буває тільки при його вживанні в лікарській формі.

Як зазначалося вище, фосфор відіграє важливу роль в обмінних процесах, адже є відмінною «їжею» для кісткових тканин. Серед продуктів, найбільш збагачених цим елементом, варто виділити рибу і морепродукти (особливо скумбрію, лосось, минтай, сардини, тунець), телятину (найбільше в шийній частині), горіхи та насіння (гарбузове, висівки, зародки пшениці), вівсяні пластівці, сир.

При складанні раціону, що зміцнює кістки, важливо розуміти, що фосфор добре засвоюється тільки в оптимальному співвідношенні з кальцієм. Тому варто надавати перевагу саме тим продуктам, які мають подібний баланс. Зокрема, правильні пропорції кальцію і фосфору наявні в фундуку, твердих жирних сирах, капусті, моркві.

Одним з головних завдань вітамінів групи D є забезпечення всмоктування фосфору і кальцію в тонкому кишечнику. Вони є незамінними в харчовому раціоні і повинні включатися в будь-який вид харчування, будь то звичайне чи дієтичне. Найбільший їх вміст мають такі продукти: печінка (теляча, куряча або рибна), жирна риба, яйця, вершкове масло, гриби, рибна ікра, насіння соняшнику.

Також існує ряд продуктів, вживання яких слід обмежити, а саме: м'ясні (консерви, варені ковбаси, саямі), жирне молоко, жирні молочні продукти, тваринні жири (за винятком риб'ячого), копчені м'ясні та рибні вироби, зайве використання пшеничного борошна.

Тож, можна зробити висновок, що дієтотерапія є дієвою для профілактики захворювань рухового апарату. Вибираючи продукти для зміцнення кісток і суглобів, не варто забувати, що раціон повинен бути різноманітним та збалансованим, містити в собі всі необхідні організму речовини. Ми повинні мінімізувати кількість несприятливих харчових продуктів. У такому випадку наше харчування буде здоровим, а кістки – міцними і сильними.

Будьте уважні до себе та бережіть своє здоров'я!

Акіф кизи Айтадж Рзаєва, Ігор Завгородній, Олена Літовченко

МОЛОДІ НАУКОВЦІ

МІЖНАРОДНІ ФОРУМИ – КОЛОСАЛЬНИЙ ДОСВІД ДЛЯ НАУКОВЦІВ

З 8 по 10 січня у м. Цюрих (Швейцарська Конфедерація) відбулася конференція Bypass 2020 – Anniversary symposium. Захід був присвячений проблемі хірургічної ревазуляризації судин головного мозку при атеросклеротичних ураженнях судин, хворобі Мoya-Мoya, аневризмах судин головного мозку та приурочений до 50-річчя проведення першого екстра-інтракраніального судинного мікроанастомозу. Фахівці з Японії, США, країн Європи представили свої досягнення в цій галузі.

На конгрес з'їхалися нейрохірурги з колосальним досвідом у судинній нейрохірургії. Було надзвичайно цікаво побачити клінічні випадки лікарів з Японії, США, Китаю, країн Європи, які охоче ділилися своїми знаннями. Після конгресу було проведено мікрохірургічний курс, присвячений мікросудинному анастомозу «1st Placenta course in Zurich» із залученням фахівців з Бразилії, США та Швейцарії.

Хочеться відзначити високий рівень організації заходу, адже все – від реєстрації до секційних засідань – було проведено надзвичайно ретельно.

Особливо мене зацікавила доповідь нейрохірурга з Туреччини Газі М. Ясаргіла, який у 1967 р. і виконав першу подібну операцію у світі. Його доповідь стосувалася історичних фактів розвитку світової нейрохірургії та бачення майбутніх здобутків галузі.

У цілому досвід участі у подібних заходах є надзвичайно важливим для розвитку як наукової, так і практичної складової сучасного лікаря.

Владислав Калюжка, член Ради Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених

БІЛЯ ВИТОКІВ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ

2020 рік перегортає першу 100-річну сторінку в історії Наукової бібліотеки ХНМУ. Поважний вік для людини, а для бібліотеки це час становлення, подальшого розвитку... Шлях від кафедральних бібліотек, «книжкової лавки», студентської профкомівської бібліотеки до університетської, трансформація в сучасний бібліотечний хаб – центр отримання, кумуляції та розповсюдження інформації та знань. Університетська бібліотека – перший помічник студенту, викладачу, науковцю у навігації безмежними інформаційними просторами, консультант у сферах освіти, науки, дозвілля – вона постійно розвивається разом із своїми користувачами.

Протягом ювілейного року ми разом поглянемо на минуле бібліотеки, висвітлюємо цікаві факти, спробуємо порівняти із сьогоденням, згадаємо тих, хто творив цю історію...

Відомості про дату заснування нашої бібліотеки в різних джерелах, зокрема, про бібліотеки закладів вищої освіти, і взагалі про бібліотеки країни, суперечливі. У деяких зазначено 1921 рік – рік заснування Харківського медичного інституту (ХМІ), а в інших взагалі 1805 рік – рік відкриття Імператорського Харківського університету (ХУ) з чотирма факультетами, включаючи медичний. Проте відомо, що окремої медичної бібліотеки університет не мав, була заснована лише фундаментальна університетська бібліотека, яка там і залишилася після виокремлення медичного факультету спочатку в Харківську медичну академію у 1920 році, а після об'єднання з Жіночим медичним інститутом Харків-

ського медичного товариства (ХМТ) у 1921 році – Харківський медичний інститут (ХМІ).

Що є інформаційним базисом будь-якої бібліотеки? Безумовно, її фонди, ресурси. Саме вони стали основою бібліотеки нашого університету в 1920 році, об'єднавши невеличкі кафедральні бібліотеки медичного факультету Імператорського Харківського університету, «книжкову лавку», створену студентами факультету для обміну літературою, власні колекції викладачів та пожертвування.

Поступово фонд збільшувався, ХМІ виділяв асигнування на комплектування, почалася передплата періодичних видань, з 1923 року стала надходити іноземна література.

Динаміка збільшення документів у бібліотечному фонді:

1935 рік – 54 тис., 1940 рік – 180 тис., 1953 рік – 161 тис., 1966 рік – 344 тис., 1978 рік – 574 тис., 1985 рік – 600 тис., 1995 рік – 806 тис., 2020 рік – 1 млн, у тому числі понад 30 тис. електронних документів.

Рекордна кількість літератури, отриманої протягом року, була зафіксована у 1987 році і склала майже 56 тис. примірників!

Протягом останніх років кількість надходжень до фонду не перевищує 10–12 тис., але динамічно зростає частка електронних ресурсів, включаючи колекції Репозитарію ХНМУ, електронного каталогу, різноманітних баз даних тощо. Проте й сьогодні книга залишається найочікуванішим і найціннішим елементом бібліотечного фонду ХНМУ.

Ірина Киричок, директорка Наукової бібліотеки ХНМУ

КАЛЕНДАР ЗНАМЕННИХ ДАТ

Дрейсіг Вільгельм Федорович (1770–1819) – 250 років з дня народження доктора медицини, професора, першого завідувача кафедри загальної та спеціальної патології і терапії медичного факультету Харківського університету (1805–1819).

Зайцев Володимир Терентійович (05.03.1930–27.07.1999) – 90 років з дня народження хірурга, заслуженого діяча науки УРСР (1983), лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки (1990), директора Харківського НДІ загальної і невідкладної хірургії (1974–1999), завідувача кафедри госпітальної хірургії ХМІ, ХДМУ (1970–1999).

Істомін Георгій Павлович (30.01.1935–04.12.1992) – 85 років з дня народження доктора медичних наук, професора, професора кафедри травматології та ортопедії ХДМУ (1962–1992).

Каленіченко Іван Осипович (1805–17.01.1876) – 215 років з дня народження доктора медицини, заслуженого професора Харківського університету, першого завідувача кафедри фізіології медичного факультету Харківського університету (1837–1861), декана медичного факультету Харківського університету (1837–1838).

Калькау Авраам Якович (1765–1812) – 255 років з дня народження доктора медицини, професора, першого завідувача кафедри повивального мистецтва медичного факультету Харківського університету (1807–1812).

Кононенко Іларіон Пилипович (28.03.1900–22.02.1972) – 120 років з дня народження наркома охорони здоров'я УРСР (1944–1946), директора ХМІ (1949–1959).

Натанзон Абрам Михайлович (1895–1958) – 125 років з дня народження доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри оториноларингології ХМІ (1943–1958).

Недригайлов Віктор Іванович (1865–1923) – 155 років з дня народження директора Бактеріологічного інституту Харківського медичного товариства (1908–1923), завідувача кафедри бактеріології Жіночого медичного інституту Харківського медичного товариства (1911–1920).

Орлов Леонід Володимирович (1855–24.04.1923) – 165 років з дня народження доктора медицини, професора, завідувача кафедр хірургічної патології (від 1894 р.) та факультетської хірургічної клініки (від 1899 р.) медичного факультету Харківського університету, завідувача кафедри факультетської хірургії Жіночого медичного інституту (1910–1923).

Попов Сергій Олександрович (1850–1920) – 170 років з дня народження доктора медицини, професора, завідувача кафедри фармакології медичного факультету Харківського університету (1895–1912), директора Жіночого медичного інституту Харківського медичного товариства (1912–1919).

Прокопенко Петро Петрович (нар. 1860) – 160 років з дня народження доктора медицини, професора, завідувача кафедри очних хвороб ХМІ (1924–1928).

Сиворонов Володимир Олександрович (нар. 1900) – 120 років з дня народження доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри гігієни харчування Харківського медичного інституту (1945–1971), декана санітарно-гігієнічного факультету (1947–1961).

Толочинів Микола Пилипович (1840–1908) – 180 років з дня народження доктора медицини, завідувача кафедри акушерства та жіночих хвороб медичного факультету Харківського університету (1885–1903).

Фольбоорт Георгій Володимирович (04.02.1885–17.04.1960) – 135 років з дня народження видатного фізіолога, академіка АН УРСР (1951), заслуженого діяча науки УРСР (1953), завідувача кафедри нормальної фізіології ХМІ (1926–1946).

Фрішман Микола Михайлович (17.01.1890–16.04.1944) – 130 років з дня народження відомого педіатра, доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри дитячих хвороб ХМІ (1930–1944).

Хмельницький Борис Мойсейович (17.02.1885–17.07.1959) – 135 років з дня народження доктора медичних наук, професора, директора Українського інституту туберкульозу (1940–1955), завідувача кафедри туберкульозу Харківського медичного інституту (1931–1956).

Цехновіцер Марк Мойсейович (06.02.1890–13.05.1945) – 130 років з дня народження видатного мікробіолога, імунолога, академіка АМН СРСР (1944), заслуженого діяча науки УРСР (1943), завідувача кафедри мікробіології 1-го Харківського медичного інституту (1935–1942).

Шульга Юрій Дмитрович (21.03.1920 – 04.07.2002) – 100 років з дня народження заслуженого діяча науки і техніки України, доктора медичних наук, професора, ветерана Другої світової війни, завідувача кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб № 2 Харківського медичного інституту (1960–1981).

САМОБЫТНЫЙ УЧЕНЫЙ-ПЕДИАТР

Каждый детский врач сумеет лечить взрослого,
но наоборот сказать ни в коем случае нельзя.

Abraham Jacobi

Большой вклад в развитие отечественной педиатрии первой половины XX века внес доктор медицинских наук, профессор 1-го Харьковского медицинского института Н.М. Фришман.

Николай Михайлович Фришман родился 17 января 1890 г. в семье служащего в Харькове. Окончив 3-ю городскую гимназию, он поступил на медицинский факультет харьковского университета и уже на студенческой скамье выбрал себе специальность: он будет детским врачом. Между тем службу свою, по свидетельству самого Н.М. Фришмана, он начал «на германском фронте в должности младшего врача 115-го пехотного Вяземского полка в 1915–1916 гг. – шла Первая мировая война. Он был контужен, долго лечился, затем до 1921 г. наряду с военной службой работал в нескольких московских госпиталях, в частности, в Ольгинской детской больнице. В 1921 г. был избран ординатором детской клиники 2-го Московского медицинского института. В этой должности состоял до 1924 г., одновременно заведя патронатом при Второй показательной консультации отдела охраны материнства и детства НКЗ и будучи ординатором Хамовнического туберкулезного диспансера.

Это было время, когда, по свидетельству современников, педиатрия была еще молодой наукой, недостаточно «отстоявшейся», в ней было много белых пятен, неисследованных вопросов, мало по-настоящему научного. Большой интерес у педиатров того времени вызывали особенности грудного возраста в норме и патологии. Николай Михайлович полностью погрузился в напряженную лечебную и научную работу, накапливал практический опыт, вырабатывал методики, устанавливал закономерности, которые помогали правильной диагностике.

Выпускник Харьковского университета, Николай Фришман в профессиональной деятельности считал себя учеником известного московского педиатра А.А. Киселя, под руководством которого работал в клинике 2-го Московского медицинского института. Самобытный ученый, талантливый клиницист с широким кругозором, большой эрудицией и даром научного предвидения, А.А. Кисель был одним из основоположников научной педиатрии. От него Н.М. Фришман воспринял основные идеи, у него учился методике научного исследования, чтобы в дальнейшем блестяще ее развить и усовершенствовать. В 1929 г. Николай Фришман издал уникальную книгу «Эпидемический церебральный менингит у грудных детей». В предисловии к ней профессор А.А. Кисель писал, что подобной работы нет ни в России, ни за рубежом.

Осенью 1929 г. Николай Михайлович был избран профессором Смоленского медицинского института, в декабре этого же года Главпрофобр РСФСР (главный комитет профессионального образования) утвердил его в звании профессора, а в конце 1930 г. он возглавил кафедру детских болезней ХМИ. Кроме того, тогда же он стал заведовать клинико-экспериментальным отделением Всеукраинского института питания, состоял консультантом нескольких детских диспансеров.

Возглавив кафедру, Николай Михайлович увлек ее сотрудников широкой научно-исследовательской работой. В своей практической работе он стремился поднять клиническую педиатрию на высоту экспериментальных наук, для чего черпал научные темы из повседневного клинического материала. Организовывая работу кафедры в этом направлении, он подчеркивал огромное значение раннего и точного распознавания заболевания на основе специ-

фических, свойственных только данному заболеванию симптомов. Профессору принадлежат описания симптомов «острой туберкулезной интоксикации», «токсичной дизентерии», им же выделен при дизентерии у детей симптомокомплекс, известный под названием «тетрада Фришмана».

Занимаясь научными исследованиями, Н.М. Фришман всегда подчеркивал, что эта работа важна не сама по себе, а для вооружения практики, он говорил, что научно обоснованные выводы – это руководящие принципы для практической деятельности. Вот почему такие проблемы, как дизентерия, ревматизм, туберкулез, привлекали его особое внимание. Их Николай Михайлович изучал как основные проблемы патологии детства, разработка которых поможет найти правильный путь эффективной борьбы с заболеваниями, что забирают много жизней детей. Под его руководством были подготовлены сборники о наиболее опасных для детей болезнях «Дизентерия у детей» (1935), «Ревматизм у детей» (1937) и «Туберкулез у детей» (1940). Первые два из них экспонируются в музее истории ХНМУ. В 1936 г. Центральная квалификационная комиссия при НКОЗ присвоила Н.М. Фришману степень доктора медицинских наук.

По свидетельству современников, Николай Михайлович был не только блестящим клиницистом, но и прекрасным педагогом. Перед сотрудниками кафедры он ставил задачу: научить студента владеть методикой обследования детей путем самостоятельной работы у постели больного ребенка, клинически мыслить, работать с книгой. Он учил, что основной и вместе с тем самой трудной задачей научной педиатрии является постановка правильного диагноза. Его лекции обязательно сопровождались демонстрацией и разбором больных, у которых профессор пользовался доверием и любовью. Родители больных детей уважали профессора и полностью соглашались с его установками в лечении.

Замечательный педагог, Николай Михайлович прекрасно понимал, насколько важно было воспитать в студенте нравственные качества, нужные для настоящего детского врача. Однажды в 1935 г. на совещании в детской клинике он предложил коллегам схему оценки знаний студентов, в соответствии с которой каждый студент изучался ассистентом с первого дня занятий по таким пунктам: 1) общая подготовка; 2) грамотность; 3) заинтересованность предметом; 4) способности; 5) трудолюбие. Каждый из этих пунктов оценивался отдельно, а затем выводилась общая оценка. В порядке обсуждения эта схема была предложена коллективу 1-го ХМИ через газету «За радянського лікаря».

Много сил и времени отдавал Н.М. Фришман работе по развитию детского здравоохранения. С 1937 г. он был заведующим экспериментальной детской инфекционной клиникой УИЭМА (Украинского института экспериментальной медицины). В эти же годы Николай Михайлович вел курс детских болезней в Запорожском филиале Днепропетровского института усовершенствования врачей, был консультантом поликлиник Красного Креста в Луганске и Полтаве. Он принимал участие во всех съездах детских врачей, был членом Ученого совета НКОЗ и председателем общества детских врачей.

В 1941 г. вместе с коллективом 1-го Харьковского медицинского института Н.М. Фришман был эвакуирован в г. Чкалов (ныне Оренбург). И здесь он создал и возглавил Чкаловское педиатрическое общество. Находясь в эвакуации, Николай Михайлович продолжал свою научную, лечебную и преподавательскую деятельность. Здесь им было издано методическое руководство для практических занятий по клинике детских болезней. На кафедре работало 5 аспирантов, и, несмотря на сложности военного времени, за 1942–1944 гг. под его руководством были защищены докторская и кандидатская диссертации.

К сожалению, Николай Фришман рано ушел из жизни: он умер в апреле 1944 г. после тяжелой болезни в возрасте 55 лет в Чкалове. Коллектив института скорбел о смерти соратника, товарища и друга, окончившего свой путь на трудовом фронте. Руководство института обратилось в народные комиссариаты торговли и здравоохранения СССР с просьбой сохранить паек умершего профессора его жене и дочери и возбудить ходатайство об установлении им персональной пенсии.

Дочь Н.М. Фришмана, Михалина, впоследствии продолжила дело отца: она окончила ХМИ, стала детским врачом и, защитив кандидатскую, а затем докторскую диссертацию, стала профессором Львовского медицинского института. Дело Николая Михайловича продолжили его ученики.

Жаннета Перцева, директор Народного музея истории ХНМУ

ВАКЦИНОВАНІ – ЗНАЧИТЬ ЗАХИЩЕНІ

Минулого року кожен другий дорослий українець не зробив необхідного щеплення від дифтерії і правця. Щоб захистити країну від можливого спалаху, МОЗ України розпочало кампанію «Вакциновані – значить захищені» і закликло кожного перевірити свої щеплення і пройти вакцинацію. Це швидко, майже безболісно і абсолютно безплатно.

ВАКЦИНАЦІЯ ВІД ДИФТЕРІЇ І ПРАВЦЯ – З ЧОГО ПОЧАТИ

Передусім з'ясуйте, коли і які щеплення ви робили. Від дифтерії і правця ви мали отримати 6 доз вакцини у дитинстві відповідно до Календаря щеплень і вакцинуватись у дорослому віці кожні 10 років. Оптиміальний графік введення вакцин затверджений у національному Календарі щеплень. Відмітки про щеплення є у медичній карті – там зазначені дата щеплення, доза, назва і серія вакцин. Ви можете звернутись до свого сімейного лікаря чи терапевта і разом із ним перевірити записи. Якщо відміток про щеплення немає – це підстава пройти вакцинацію і захистити себе від хвороби. Щеплення від дифтерії та правця не дає імунітету на все життя, тому дорослим треба повторно вакцинуватись (проходити ревакцинацію) кожні 10 років, починаючи з 26 років. Водночас, якщо дорослий чи дитина від 7 років раніше не вакцинувалися від дифтерії і правця, треба отримати щонайменше три дози вакцини АДП-М з чітким інтервалом: спочатку перша доза, через місяць – друга, через 6 місяців після другої – третя.

ЯК ВІДБУВАЄТЬСЯ ПРОЦЕДУРА ЩЕПЛЕННЯ

Щеплення від дифтерії і правця – це загалом досить швидко і фактично безболісна процедура. Ось основні кроки:

1. Запишіться на прийом до сімейного лікаря чи терапевта, з яким підписали декларацію. Під час консультації ви можете поставити лікарю всі запитання, які вас цікавлять про вакцинацію: можливі реакції організму, процедуру щеплення чи про вакцини.

Скажіть лікарю, якщо у вас є алергія на ліки або їжу, була реакція на попереднє щеплення, зараз приймаєте ліки або маєте серйозні захворювання серця, легенів, нирок тощо, проходили курс хіміотерапії, гормональної терапії, отримували стероїди або ліки, що пригнічують імунітет.

2. Отримайте направлення на щеплення. Після консультації ви підписуєте інформовану згоду на щеплення, підтверджуючи, що отримали відповіді на свої запитання. Лікар надає направлення в кабінет щеплення. Лікарі-ФОП можуть проводити щеплення у своїх кабінетах.

3. Вакцинуєтесь. Щеплення проводять медичні працівники – лікар, фельдшер, молодший спеціаліст із медичною освітою. Кожен пацієнт має право подивитись флакон з вакциною, спитати або самостійно перевірити термін придатності вакцини. На ваше прохання медичний працівник має надати ампулу з вакциною, на якій зазначені термін придатності та серія. Крім того, на вакцинах є термоіндикатор: спеціальний елемент маркування, за допомогою якого можна пересвідчитись, що вакцину зберігали за правильною температурою і вона не втратила своїх властивостей. Зазвичай термоіндикатор виглядає як круг темного кольору, середині якого розміщено невеликий квадрат світлого кольору (зауважте, що квадрат ніколи не буває сніжно-білим, а завжди має відтінок). Доки квадрат є світлішим за круг – вакцина є ефективною і може бути використана для щеплення. Якщо квадрат не видно взагалі або він є темнішим за круг навколо – вакцина вже не ефективна, тож використовувати її не варто. Водночас вакцина, що втратила ефективність, НЕ спричиняє додаткових реакцій,

проте вона не забезпечує захисту. Дорослим вводять вакцину в плече (дельтоподібний м'яз), дітям – у стегно. Це важливо, адже якщо вакцина потрапить у жировий прошарок, імунітет може не сформуватись. Саме тому навіть дітям не роблять щеплення у сідницю.

4. Залишайтеся в медичному закладі ще півгодини. Незначне почервоніння та дискомфорт у місці ін'єкції, підвищення температури – це нормальна реакція організму на щеплення. Ці симптоми – ознака того, що вакцина діє, а організм формує імунітет. Вони зазвичай самі минають за кілька діб. Якщо підвищена температура турбує, ви можете прийняти жарознижувальне відповідно до порад вашого лікаря.

ЯКІ Є ПРОТИПОКАЗАННЯ ДО ВАКЦИНАЦІЇ ВІД ДИФТЕРІЇ ТА ПРАВЦЯ

Перелік протипоказань щодо вакцинації невеликий. За світовими стандартами він не включає легкі застуди з температурою до 38,5°C. Вакцинацію не роблять, якщо є високий ризик серйозної реакції та при станах, коли імунна відповідь на введену вакцину не сформується, а саме:

- Гостре захворювання, що супроводжується температурою вище 38,5°C.
- Серйозна алергічна реакція (анафілактичний шок) на попередню дозу вакцини чи відома алергічна реакція на один із компонентів вакцини (наприклад, на желатин, неоміцин, курячий білок тощо).
- Захворювання і стани організму, за яких після введення вакцини імунітет може не сформуватись (наприклад, в умовах хіміотерапії в онкологічних хворих, вживанні великих доз стероїдних гормонів або ліків, що пригнічують імунітет, СНІДі).
- Вагітні і жінки, які годують грудьми, можуть вакцинуватись від дифтерії і правця. Вагітні для кращого захисту себе і малюка можуть отримати щеплення вакциною АКДП, а якщо вакцинуються за Календарем – вакциною АДП-М. Запитайте у свого лікаря.

ЧОМУ ВАЖЛИВО ВАКЦИНУВАТИСЯ ВІД ДИФТЕРІЇ І ПРАВЦЯ

Дифтерія – це гостре інфекційне захворювання дихальних шляхів. Збудник дифтерії передається повітряно-краплинним шляхом або через предмети побуту, якими користувався хворий. Дифтерія найчастіше проявляється утворенням щільної плівки та набряку слизових оболонок, що блокує дихальні шляхи. Може призвести до смерті.

Правець – це гостре інфекційне захворювання, що виникає в результаті дії токсину на нервову систему. Токсин виробляють бактерії *Clostridium tetani* після потраплення в рану з ґрунту, де вони перебувають у вигляді спор (форма існування бактерій, що забезпечує їм високе виживання). Спори часто наявні у кишковому тракті тварин, звідки потрапляють у ґрунт. Правець уражає нервову систему, провокує сильні, дуже болісні судоми м'язів тіла та може призвести до смерті. Можна інфікуватися збудником правця через рану або поріз, внаслідок укусів тварин чи травмування гострими предметами, уламками деревини. Від людини до людини це захворювання не передається.

Лише вакцинація рятує від дифтерії і правця. За даними CDC, 99% людей, що мають щеплення від дифтерії, не хворіють. Імунізація від усіх хвороб, за даними ВООЗ, запобігає 2–3 млн смертей у світі щороку, а ще 1,5 млн людей можна врятувати, якщо охоплення щепленнями збільшиться.

Юрій Резуненко, проректор з науково-педагогічної (лікувальної) роботи,
Аліна Сушецька, лікарка пункту охорони здоров'я ХНМУ

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ В 2019 РОЦІ: ЗДОБУТКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Наукова діяльність і наука в цілому були й залишаються підґрунтям статусності й розвитку викладача, університету, регіону та країни. Усвідомлення того, що в країні з наукою не все гаразд, призводить до надзвичайно високої активності на державному рівні в спробах реформувати її до європейських стандартів. Свідченням такої активності є велика кількість нормативних документів – Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» від 18 грудня 2019р., постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України, наказів МОЗ України, датованих 2019 роком.

Наукова діяльність університету в 2019р. проводилася відповідно до пріоритетів, визначених на державному рівні, а також Вченою радою університету.

2019 рік був не простим, але, як і в попередні роки, колективу університету вдавалося долати труднощі й отримувати гідні наукові результати. Аналізу здобутків та проблем, визначенню основних напрямів розвитку науки в університеті було присвячене засідання Вченої ради 23 січня 2019р.

Серед здобутків університету в 2019 році варто зазначити збільшення обсягів бюджетного фінансування на 55% порівняно з 2018р. (університет отримав друге за обсягом фінансування після Національного інституту раку) й зростання обсягів позабюджетного фінансування; подальше впровадження наукових розробок у практичну охорону здоров'я; подальше зростання кількості отриманих патентів, у тому числі на винаходи; проведення наукових форумів високого рівня; покращання показників співробітників університету в наукометричних базах Scopus та Web of Science; збільшення кількості учасників Програми підтримки здобувачів наукових ступенів та вчених звань; реалізація креативних проєктів Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених.

У 2019р. в університеті виконувалися 12 науково-дослідних робіт, фінансованих за рахунок коштів держбюджету, 45 ініціативних (пошукових) НДР. Обсяг бюджетного фінансування наукової діяльності у звітному році склав 6 143 тис. грн (у 2018р. – 3 954 тис. грн), обсяги позабюджетних надходжень за наукову діяльність склали 2923 тис. грн (2524 тис. грн у 2018р.). Питома вага позабюджетних коштів серед усіх надходжень за наукову ді-

яльність склала 32,2% проти 38,9% у 2018р. На засіданні Вченої ради було ще раз наголошено на пріоритетності позабюджетних надходжень на впровадження наукових досліджень. Участь у конкурсах на отримання ґрантів від Національного фонду досліджень України – ще один напрям забезпечення фінансової підтримки досліджень в університеті.

Пріоритетом наукової діяльності у звітному році було впровадження результатів наукової діяльності в практику охорони здоров'я. У 2019 році кафедрами подано 45 пропозицій для включення до Переліку наукової продукції, підготовлено 40 інформаційних листів із впровадження результатів у практику охорони здоров'я. Збільшення зборів за підготовку зазначених форм науково-практичної комунікації призводить до зменшення кількості останніх.

У 2019 році співробітниками університету отримано 110 патентів (у тому числі 26 на винаходи), направлено 85 заявок (у тому числі 11 на винаходи). Патенти на винаходи отримали кафедри інфекційних хвороб (5), внутрішньої медицини № 2 (3), психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи (3), дерматології, венерології та СНІДу (2), гістології (2), СДВ та імплантології (1), пропедевтики педіатрії № 2 (1), педіатрії № 2 (1), патологічної фізіології (1), патологічної анатомії (1), загальної практики – сімейної медицини (1), дитячої хірургії (1), внутрішньої медицини № 3 (1), внутрішніх та професійних хвороб (1).

У звітному році на 44% збільшилась кількість доповідей співробітників університету на українських наукових форумах (1 376 доповідей); 261 доповідь була зроблена на зарубіжних наукових форумах (254 – у 2018р.). За кількістю доповідей, зроблених на зарубіжних наукових форумах, кращими були кафедри хірургії № 1, внутрішньої медицини № 1, психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи, внутрішньої медицини № 3, офтальмології, педіатрії № 1.

Науковцями університету видано 38 монографій, надруковано 1 574 наукові статті. Кількість монографій і загальна кількість публікацій за останні роки мають сталий тренд до зниження, проте зростає кількість статей у зарубіжних виданнях, у тому числі у виданнях бази Scopus та Web of Science. Такі тенденції є відображенням пріоритетності міжнародної інтеграції української науки.

За показниками наукометричної бази даних Scopus серед українських ЗВО наш університет станом на квітень 2019 року посідав 24-е загальне і 5-е серед медичних ЗВО місце (кількість публікацій – 584, кількість цитувань – 2190, індекс Гірша – 27).

У 2019р. на базі та за участю ХНМУ було проведено 46 наукових форумів, у тому числі 14 реєстрових.

Підготовка науково-педагогічних кадрів залишається одним із пріоритетів розвитку університету. У 2019р. в університеті навчалися 2 докторанти, 110 очних, 19 заочних та 18 контрактних аспірантів. В університеті виконувалися 28 докторських та 222 кандидатські дисертації, заплановано 6 докторських та 44 кандидатські дисертації. Протягом останніх років спостерігається сталий тренд до зменшення кількості виконуваних докторських дисертацій, що потребує реалізації вимоги щодо виконання на кожній медико-біологічній та клінічній кафедрі мінімум однієї докторської дисертації. У 2019р. захищено 12 докторських та 35 кандидатських дисертацій; подано до спеціалізованих вчених рад 1 докторську та 18 кандидатських дисертацій. Серед кафедр, які якісно готують дисертантів, хотілося б відзначити кафедри анатомії людини; внутрішніх та професійних хвороб; внутрішньої медицини № 2 і клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої; гігієни та екології

Місце	Кафедра
1	Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи
2	Кафедра клінічної фармакології
3	Кафедра внутрішньої медицини № 2, клінічної імунології та алергології ім. акад. Л.Т. Малої
4	Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини № 1, основ біоетики та біобезпеки
5	Кафедра інфекційних хвороб
6	Кафедра педіатрії № 2
7	Кафедра внутрішньої медицини № 1
8	Кафедра педіатрії № 1 та неонатології
9	Кафедра епідеміології
10	Кафедра акушерства, гінекології та дитячої гінекології
11	Кафедра дерматології, венерології і медичної косметології
12	Кафедра внутрішньої медицини №3 та ендокринології
13	Кафедра фтизіатрії та пульмонології
14	Кафедра хірургії № 2
15	Кафедра загальної практики – сімейної медицини та внутрішніх хвороб
16	Кафедра патологічної фізіології ім. Д.О. Альперна
17	Кафедра внутрішніх та професійних хвороб
18	Кафедра патологічної анатомії
19	Кафедра урології, нефрології та андрології ім. проф. А.Г. Подреза
20	Кафедра медичної генетики

№ 1; медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії; ортопедичної стоматології; патологічної анатомії; патологічної фізіології; пропедевтики педіатрії №2; психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи; урології, нефрології та андрології імені професора А.Г. Подреза; хірургії № 1; хірургічної стоматології та ЦЛХ.

83 студенти університету взяли участь у II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з 24 дисциплін і посіли 8 призових місць. На базі університету проведено II етап Всеукраїнської студентської олімпіади з медичної генетики, психіатрії і наркології, медичної психології, клінічної імунології. Другий рік поспіль в університеті було проведено II етап Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук за спеціальністю «Медицина».

Хочу подякувати куратору молодіжної науки проф. Ганні Кожиній, Раді Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, студентам, молодим науковцям, кафедральним колективам за такі заходи, як Фестиваль молодіжної науки, ISIC, «Scientific brain ring», «Battle Med», за соціальні проекти, ініційовані нашими молодими колегами та ін.

Краща двадцятка кафедр у базі «Наука онлайн» за підсумками 2019 р. представлена в таблиці.

Кращими науковцями у 2019 році за результатами діяльності стали: Олег Бабак, Олександр Біловол, Валерій Бойко, Дмитро Бутов, Маргарита Гончарь, Лариса Журавльова, Ігор Завгородній, Катерина Зеленська, Ольга Кадикова, Ірина Князькова, Ганна Кожина, Павло Кравчун, Ігор Криворучко, Наталія Макєєва, Розана Назарян, Антон

Сохань, Олександр Степаненко, Тетяна Чумаченко, Анна Шалімова.

Наукова діяльність наших співробітників відзначена на державному та регіональному рівнях: академік Олександр Біловол став лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки; професорка Анна Шалімова стала лауреатом Премії Президента України для молодих учених; обласну стипендію імені І.І. Мечникова в номінації «Провідний науковець» призначено головному науковому співробітнику ЦНДЛ професору Миколі Щербаню; обласну стипендію Л.Т. Малої в номінації «Обдарований молодий науковець» призначено асистенту кафедри пропедевтики внутрішньої медицини № 1, основ біоетики та біобезпеки Олексію Гончарю; професорка кафедри стоматології дитячого віку та імплантології Людмила Кривенко стала переможницею регіонального відбору на нагородження відзнакою «Медаль Святого Пантелеймона» в номінації «За наукові розробки в медицині».

За підсумком розгляду питання на засіданні Вченої ради було прийнято рішення, яке визначило такі пріоритети наукової діяльності в 2020 р.: модернізацію матеріально-технічної бази наукових досліджень; проведення інноваційних наукових досліджень; якісну підготовку науково-педагогічних та наукових кадрів; підвищення ефективності наукової роботи студентів та молодих учених; академічну доброчесність.

Я хочу щиро подякувати всім співробітникам, студентам, молодим вченим, які своїми науковими здобутками примножують славу Харківського національного медичного університету! Найкращі вам побажання.

Валерій М'ясоєдов,
проректор з наукової роботи, професор

22 СІЧНЯ – ДЕНЬ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ

ЄДИНІ ІЗ ЗАХОДУ НА СХІД

22 січня у 1919 році був проголошений Акт злуки УНР і ЗУНР та Першої незалежності України. Незалежність була проголошена IV Універсалом Української Центральної Ради у 1918 р., а вже за рік, у той же день, на Софійському майдані в Києві відбулося офіційне об'єднання Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки в одну державу.

Як зазначається в акті злуки 1919 р., саме в цей день Україна стала єдиною, відновила свої території та стала цілісною державою: «Однини вєдино зливаються століттями одірвані одна від одної частини єдиної України – Західноукраїнська Народна Республіка (Галичина, Буковина, Угорська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна. Здійснились віковічні мрії, якими жили і за які умирали кращі сини України. Однини є єдина незалежна Українська Народна Республіка».

До свого об'єднання та визначення соборності Україна йшла дуже довгим та важким шляхом. Перші спроби створити державність та самовизначитися як єдина країна сягають ще часів гетьманів Запорозької Січі. Ідеї про сильну та незалежну країну втілювали такі видатні постаті української історії, як Богдан Хмельницький, Петро Дорошенко, Пилип Орлик та ін., але на той час внаслідок геополітичної позиції українські землі були поділені між декількома великими державами та не мали змоги об'єднатися, оскільки військова міць таких гігантів, як Російська та Австро-Угорська імперії була занадто велика для України. Також слід зазначити, що частина земель була у складі Польщі та Румунії.

Однак внаслідок Першої світової війни, яка призвела до падіння водночас декількох імперій, Україна отримала шанс створити себе так, як це зробили Чехословацька Республіка, Австрійська Республіка, Угорщина, Королівство сербів, хорватів і словенців, Польська Республіка. Так, 7 листопада 1917 р., після більшовицького жовтневого перевороту, який завершив історію Російської імперії, виникла УНР, як автономна республіка у складі Російської республіки. 22 січня 1918 р., після українсько-радянської війни, УНР була проголошена незалежною державою. Зі сторони Заходу українці також прагнули до свободи і внаслідок збройного повстання 1 листопада 1918 р. у Львові та інших містах цього краю з'явилася Західноукраїнська Народна Республіка. Представники обох країн розуміли свою схожість, насамперед у тому, що вони ідентифікували себе українцями. Прапори та герби обох держав використовували традиційні для України кольори – жовтий і блакитний. Прапори УНР та ЗУНР були однакові, а от герби відрізнялися. У випадку УНР – це був традиційний тризуб, а от ЗУНР взяла за свій герб жовтого лева, який повстає на блакитному полі.

Після об'єднання та створення єдиної держави ЗУНР отримала назву ЗО УНР (Західні області Української народної республіки). Однак, незважаючи на політичне та юридичне об'єднання України, реалії були більш сумними. Як завжди, політичні верхи УНР та ЗУНР не змогли домовитися про злиття і згодом кожен почав діяти згідно з власними потреб. Одним із прикладів самодіяльності можна вважати процес переговорів Симона Петлюри з Польським керівництвом та підписання ним 21 квітня 1920 р. Варшавського договору, згідно з яким за визнання Польщею Директорії УНР, очолюваної Симоном Петлюрою, та надання військової допомоги проти більшовицьких урядів Росії та України Польщі передавалася Галичина, Холмщина, Підляшшя й Західна Волинь (зокрема повіти Рівненський, Дубнівський та частину Кременецького). Отже, майже вся приєднана до України ЗУНР знову відходила іноземцям. Незважаючи на опір місцевих жителів, українські землі знову біли розірвані між іншими країнами, а згодом перестала існувати і УНР. Залишилася лише одна Українська Радянська Соціалістична Республіка, яка згодом розрослася на всю територію нинішньої країни. У 1939 р. після розділу Польщі між СРСР та нацистською Німеччиною до складу України повернулися і її західні землі. Але друга світова війна знов розділила українців, і лише після її завершення території були об'єднані під владою соціалізму. Проте дійсне об'єднання України і проголошення її незалежності відбулося лише у 1991 р.

У пам'ять про спроби українського народу об'єднатися та стати сильним і незалежним в Україні у 1999 р. 22 січня було проголошено святковим днем – Днем Соборності України.

Ігор Шульгач, фахівець служби з інформаційного забезпечення

СТАРИЙ НОВИЙ РІК

ЩЕ ОДИН ПРИВІД ДЛЯ... СВЯТА!

Коли ваги показали зайвих два кілограми і здається, що більше ніколи не будеш їсти... Коли цукерки і мандарини ніхто не чіпає, а новорічні фільми вже набридли – приходить він... Старий Новий рік.

Насправді, цей день – зайвий привід для святкування. Можливо, хтось зустрінеться з тим, з ким не зміг провести Новий рік. Хтось нарешті відвідає центр міста чи поїде в гості до родичів. А деякі взагалі не будуть святкувати, не розуміючи, що це за привід.

Старий Новий рік, звичайно ж, відрізняється від справжнього. Основна відмінність у тому, що 1 січня – це вихідний, а 14 – ні. Пам'ятайте про це, перед тим як сісти за святковий стіл.

Якщо хочете провести Старий Новий рік нестандартно, пригадайте звичаї наших прашурів. Зазвичай на Щедрий вечір готували багато смачних та ситих страв (привіт тобі, травна система!). Уся родина збиралася за столом і вечеряла. Тож готуйте кутю і млинці, запікайте м'ясо (бажано свинину), ріжте сало. Обов'язкова страва – вареники із різноманітними сюрпризами (як істінними, так і ні). І доки все не з'їсте, з-за столу не виходьте!

Наїлися? Після цього вже можна йти до знайомих, щоб продовжити святкування. Зазвичай українці заглядали до сусідів й просили вибачення за всі образи і чвари. Ті у свою чергу пригостили своїми стравами. Гарний спосіб трохи втратити калорії і набрати їх знову!

Особливе значення мав Старий Новий рік для хлопців. Якщо вони хотіли одружитися з коханою дівчиною, могли йти до батьків свататися. Відмови у цей святкий вечір практично не траплялися. Тож, якщо подумали розпрощатися з холостяцьким життям, робіть це на Щедрий вечір.

Стомилися від застілля? Тоді можете поворожити. Обирайте будь-який спосіб і до справи! Існує безліч цікавих засобів, наприклад, ворожіння на каші. Зваріть страву і зніміть з неї пінку. Якщо каша вам подобається, то в родині буде все гаразд – і частя, і достаток, і дітки. А якщо каша виглядає негарно, то на вас чекає біда. Гарну страву треба з'їсти, а погану – викинути. Можливо, ви знаєте ще інші способи і поворожите собі декілька мільйонів, кохання чи міцне здоров'я.

Проте не займайтеся цією справою усю ніч. Чому? Бо треба буде встати о п'ятій ранку й знову йти до сусідів. Підготуйтеся заздалегідь: візьміть зерно та вивчіть хоча б одну зернівку. Після цього вже можна будити людей сяючою посмішкою і посіванням. Майте на увазі, що щасливі сусіди обов'язково віддадуть вам грошиками або гостинцями. Якщо боїтеся розправити з боку роздратованих людей, залучіть до посівання дітей: вони точно будуть у безпеці.

Отже, якщо бажаєте провести Старий Новий рік весело, скористайтеся моїми порадами. А насправді, робіть так, як заманеться. Можливо, вам захочеться виправити невдале проведення Нового року чи відсвяткувати його ще раз – все у ваших руках.

Ірина Блинкова, редакторка з інформаційного дизайну

ІСТОРИЧНИЙ БЛОКНОТ

ГЕРОЇЧНИЙ ВЧИНОК УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

Бій під Крутами відбувся 29–30 січня 1918 року біля залізничної станції Крути, за 130 кілометрів на північний схід від Києва. Бій між чотиритисячним підрозділом російської Червоної гвардії під проводом есера Михайла Муравйова та загonom із київських курсантів і козаків «Вільного козацтва», що загалом нараховував близько шість сотень вояків, тривав п'ять годин. Тоді українські школярі і студенти затримали ворога, що дало змогу українській делегації укласти Берестейський мирний договір, який пізніше врятував молоду українську державність. Утім, під час бою близько 30 хлопців потрапили в полон до більшовиків і були жорстоко і холоднокривно страчені.

Передумови бою. На той час в Україні діяла влада – Українська Центральна Рада, яка складалася з політичних, громадських, культурних та професійних організацій. Історики стверджують, що основною помилкою тодішнього парламенту була відсутність військового стрижня в Україні. І коли під боком держави мав такого ворога, як більшовицька Росія, відсутність армії означає завершення політичного і соціального існування країни. Відповідно, Радянський Союз не хотів, аби великий шмат землі з розвиненим сільськогосподарським угіддям та унікальною культурою відділявся і ставав незалежною країною. Отже, влада Радянського Союзу вимагала легалізувати більшовицькі військові загоны в Україні й припинити їхнє роззброєння. Зазначалося, що в разі невиконання вимог російський радянський уряд вважатиме Центральну Раду в стані відкритої війни проти нього. У Четвертому Універсалі уряд УНР закликав до боротьби з більшовицькими військами. Студенти молодших курсів Київського університету Святого Володимира і Українського народного університету

створили добровільний курінь Січових Стрільців. До нього навіть вступили учні старших класів української гімназії імені Кирило-Мефодіївського братства міста Києва.

Хід подій. Наступ на Київ радянські війська вели двома колонами. Одна, під керівництвом Михайла Муравйова, наступала залізницею з Харкова через Полтаву. Друга, під керівництвом Рейнгольда Берзіна, наступала з Гомеля через Бахмач. Загін Муравйова складався переважно з московських, петроградських і тверських червоногвардійців (разом 1 500 бійців) та бронепотяга. Україна втратила Бахмач. Коли вцілілі частини відступали до залізничної станції Крути, туди відбули і юнаки 1-ї військової школи та студентська сотня. Попри хороші позиції Студентського куреня на станції Крути, численні втрати вбитих і поранених зі сторони ворога, більшовики продовжували наступ. Проте без потрібного озброєння і через велику різницю в чисельності армії, українська сотня мусила відступати до Києва. Після відступу зібралися всі українські підрозділи, окрім однієї чоти студентів, що стояла найближче до станції. Виявилось, що відступаючи в сутінках, студенти втратили орієнтир та вийшли прямо на станцію Крути, вже зайняту червоногвардійцями. Червоний командир Єгор Попов наказав ліквідувати полонених. За свідченнями очевидців, з 27 студентів спочатку знущалися, а потім розстріляли. Учень 7-го класу Григорій Піпський зі Старосамбірщини перед розстрілом перший почав співати «Ще не вмерла Україна», а решта студентів його підтримали. Після розстрілу хлопців місцевим жителям деякий час забороняли ховати тіла померлих.

Наслідки та значення бою. Після завершення Першої світової війни був підписаний Берестейський мирний договір. Бій під Крутами дав змогу УЦР взяти участь в угоді. Тоді Українська Народна Республіка була визнана незалежною та рівноправною державою. Сталося це завдяки затримці російсько-більшовицьких нападників у бою під Крутами. Внаслідок того бою агресори-нападники втратили боєздатність на чотири дні. За рішенням Центральної Ради від 19 березня 1918 року було вирішено урочисто перепоховати полеглих студентів на Аскольдовій могилі в Києві. Тіла вояків-студентів було перевезено до місця, де відбулася громадська жалоба і поховання. На церемонії виступив Михайло Грушевський, який назвав цей вчинок київської молоді героїчним.

Катерина Шролик, II медичний факультет

УКРАЇНСЬКІ ТРАДИЦІЇ

ЩО ТАКЕ РІЗДВЯНИЙ ВЕРТЕП?

Давнім та унікальним різдвяним звичаєм в Україні було і залишається ходіння з вертепом. Вертеп – театральна вистава на честь Різдва, яку здійснюють вже протягом кількох століть. Однак її джерела сягають ще дохристиянських часів, а саме стародавнього шанування нового Сонця, Нового землеробського року, який розпочинався після зимового сонцестояння. Саме тому різдвяний вертеп тісно пов'язаний з віруваннями в щасливий почин та магічними діями з метою забезпечити наступного року гарний врожай.

Класичний сюжет вертепу – це історія про народження Ісуса Христа. Однак часто до сценарію додають і історію українського народу.

Неодмінний атрибут вертепу – різдвяна зірка, яку виготовляють із дерева, а потім обклеюють кольоровим папером, тканинами та додають китиці.

Вертепні вистави з'явилися в Україні в першій половині XVII століття, рання документальна згадка про них датована 1667 роком. Це самобутнє видовище влаштовували мандрівні дяки або студенти-бурсаки. Вистави показували на ярмарках, місцевих площах, по хатах селян і мі-

щан. Вертепник, пересуваючи на дриотуку дерев'яні ляльки, говорив за кожну дійову особу, відповідно змінюючи голос.

Вистава відбувалася в скриньці, схожій на двоповерховий будиночок, це була своєрідна двоярусна сцена. На верхньому ярусі відбувалося дійство релігійного змісту – глиняні або дерев'яні фігурки зображали Ісуса, Марію та Йосипа, а також пастихув та волхвів. На нижньому ярусі можна було побачити побутові, навіть комічні сцени з повсякденного життя. Відповідно, перша частина дії відображала євангельський сюжет, а у другій були інші персонажі: дід і баба, селянин з козою, шинкар з жінкою, жебрак та інші. І якщо вистава першої дії мала стабільну, майже незмінну композицію, то друга змінювалася залежно від місцевих умов і традицій, а також історичного періоду. Згодом до вертепної вистави було додано музичний супровід, який надав їй яскравості та різноманіття. Пізніше ляльковий вертеп був замінений на театральне дійство за участю професійних акторів або аматорів. Таким він залишається і в наші дні, до того ж у виставах беруть участь діти, підлітки та молодь.

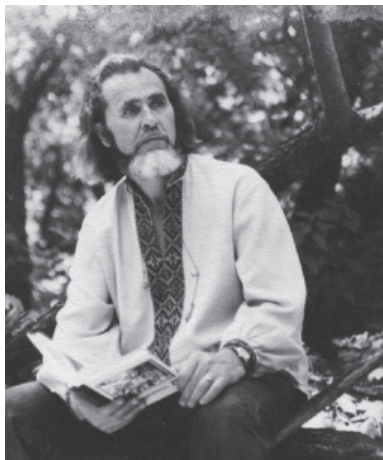
Як і раніше, вертепну драму поділяють на дві дії – релігійну та світську, але часто вони поєднуються в одну цілісну. Сценарії вертепу записували і передавали з покоління в покоління, адже вони відображали життєві ситуації з побуту українців. З плином часу вертепні вистави відродилися в різних регіонах України. Стало помітно більше вертепних композицій на площах та в магазинах, вертепні вистави почали з'являтися на дитячих святах у садках та школах. Також під час зимових свят відкривається багато гуртків зі створення фігурок та ляльок з дерева, паперу, оригамі та інших матеріалів.

Євгенія Рубцова

ЛІТЕРАТУРНА СПАДЩИНА

ПИСЬМЕННИК-ФАНТАСТ ОЛЕСЬ БЕРДНИК ТА ЙОГО УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА РЕСПУБЛІКА

Народився Олесь Бердник у селі на Херсонщині, був рядовим у Другій світовій війні, 1949-го р. в Києві закінчив студію при Драматичному театрі імені Івана Франка.

Під час кампанії з боротьби із космополітизмом дво metroвий актор-початківець виступив на партійних зборах проти того, що п'єси класиків пере-кроюються за вказівкою згори, та був заарештований за «зраду батьківщині». У 1950 р. його засудили на 10 років позбавлення волі. По-карання він відбував у трьох таборах: Печора, Воркута й Караганда. У 1953 р. Бердник намагався втекти, та його спіймали й знову засудили ще на 10 років у в'язниці суворого режиму. Проте в 1955 р., після смерті Сталіна, він отримав помилування.

Пізніше Олесь Бердник казав, що саме в таборах у спілкуванні із найрозумнішими людьми того часу народилися всі його думки, які він згодом виклав у літературних творах. Почав друкуватися Олесь Павлович 1957-го р., тоді ж був прийнятий у Спілку письменників СРСР. За його повістю «Серце Всесвіту» в 1963 р. на Одеській кіностудії навіть зняли популярний радянський фантастичний фільм «Мечте навстречу» («Мрії назустріч»).

У серпні 1976 р. Олесь Бердника було виключено зі Спілки письменників, і вийшов наказ Головного управління охорони державних таємниць у друці при Раді міністрів СРСР про вилучення його книг із бібліотек спільного й спеціального користування й книготоргової мережі СРСР. Після цього він працював декоратором-вітражистом у творчому об'єднанні «Художник» і писав свій програмний твір «Свята Україна», у якому міститься концепція «вічносущої держави Духу», що існує у вимірі над держкордонами й соціальними реаліями.

До проголошення незалежності України залишалося 27 років, та мислитель-візіонер уже бачив її у своїй уяві, у «твердині серця» свого, своїх дітей і друзів – «нехай довкола вирує ураган хули і зневіри, деградації і сумнівів, а в твердині серця Мати-Україна обіймає нас своїми руками». Бердник запитував себе, який час потрібен для недвозначної відповіді на запитання: що таке нація – випадкове історичне поєднання людей чи живий організм Космосу? У своєму есе він написав: «Нація, Народ – це неповторний живий дух буття, який дає кожній індивідуальності проявити свою суть в слові, мислі, дії, почутті, любові, в подвигу, в пізнанні, в духові всеохоплення».

Після виборів 1994-го р. Бердник передав Леонідові Кучмі «Заповіт президенту України», в якому говориться: «Якщо Україна в особі лідерів прийме свідомо руку небесних сил, то всі вузли

розв'яжуться, наша Вітчизна піде вперед стомильними кроками, сформує чудову зоряну стратегію. Якщо проігнорує – падіння в безодню! Цей космічний урок доведеться вивчити всім політикам і партіям: «без ієрархії».

У «Програмі національного відродження Української Духовної Республіки «Великдень» Олесь Павлович пише: «Розуміючи біосферу як праоснову буття людини, УДР рішуче повстає за перегляд прагматичного ставлення до Природи. У вихованні нових поколінь, у стосунках між народами, у реалізації наукових чи технологічних проєктів має враховуватися розуміння того факту, що Земля є живою істотою, наділена розумом і чутливістю, є спільною матір'ю для всіх біологічних форм, істот та проявів буттєвості. Школи УДР пропагуватимуть Альтернативну Еволюцію, що передбачає всеохопну дружбу людини з усім живим світом. Щоб започаткувати соціальну основу для такого співжиття, УДР мобілізує наукові та технологічні можливості нації й інших народів для протистояння екологічній катастрофі».

Лейтмотив творчості Бердника такий: власне людина – це не природна істота, а космічна, здатна проявити відповідальність за спільний дім, а не чекати шокової терапії, якою в ті роки став Чорнобиль. Олесь Павлович розвиває ідею В.І. Вернадського про ноосферу, в якій матрицюються інтелектуальні й чуттєві напрavoцвання століть. Проблема земної науки, вважав він, полягає в тому, що ми захопилися відкриттями в природі, але не робимо нічого, аби відкривати щось у собі. Саме на цьому смислому фоні розгортаються події багатьох фантастичних творів Бердника. У них відбувається пошук сенсу життя, який не є кінцевим, а включеним у безкінечність Всесвіту. Людина, за Бердником, не просто відображення природних процесів, а живе утворення Всесвіту, котрому слід вивільнитися з односторонності світу індустріальної епохи, перестати бути маріонеткою й активізуватися через власне волевиявлення.

Космізм Бердника органічно поєднується із україноцентризмом, постановка проблеми національної гідності перехресчується із космічним призначенням людини, за що критики таврували його роман «Зоряний корсар», наприклад, «хохломанією в космосі».

У 1997 р. письменник, що багато їздив Америкою і Канадою, читаючи лекції з футурології, переніс другий інсульт, у результаті чого втратив здатність говорити й був до кінця життя прикутий до ліжка. Похований Олесь Павлович у Гребенях, у дворі власної хати. Піклувалася про нього дружина Валентина, майстриня ляльок-мотанок. Вона, до речі, й сьогодні вважає, що Бердник досі живий, він живе у їхній нерозривній космічній парі, яка навіть має ім'я – Светонія. Так Олесь Бердник назвав колись ту космічну Державу, яку вимірював усім своїм життям.

Історія Олесь Павловича Бердника яскраво ілюструє, що письменникові-фантасту до снаги самостійно втілити свої ідеї в життя в масштабі цілого народу – якщо, звісно, він готовий заплатити за це відповідну ціну й почекати 20 років. Не таким вже й великим терміном це видаватиметься тому, хто стоїть одного прекрасного дня на горі перед трьомастами тисячами однодумців, що ловлять кожне твоє слово й усім серцем готові до дії.

Матеріал підготувала викладачка кафедри української мови, основ психології та педагогіки **Оксана Самолисова**

ЗВУКИ МУЗ

КОЛИШНЯ СТУДЕНТКА ХНМУ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ У ПІВФІНАЛІ ВІДБОРУ НА «ЄВРОБАЧЕННЯ – 2020»

Гурт «FO SHO» візьме участь у Національному відборі на конкурс «Євробачення – 2020». Усі учасниці групи – сестри. Їх звуть Бетті, Сіону і Міріам Ендале. Дівчата почали працювати над пісненим матеріалом на початку 2019 року.

Старша сестра Бетті навчалася на медика в харківському виші і паралельно намагалася займатися музикою як хобі. Молодші більш поглиблено займалися творчістю – Міріам з шести років навчалася грати на скрипці, Сіону з п'яти років грала на фортепіано. Обидві молодші сестри зараз живуть у Харкові, а ось старша сестра переїхала до Києва.

На сьогодні у сестер вже вийшов перший кліп на пісню «Xtra».

⚠ ЗАПОБІГТИ, ДОПОМОГТИ, ВРЯТУВАТИ

ЯК УНИКНУТИ ТРАВМУВАННЯ ПІД ЧАС ОЖЕЛЕДИЦІ

Зима приносить не лише приємний білий сніг і потріскування морозу під підшвами. Ожеледиця на дорозі може виникнути щодня. Вона змушує бути уважними не лише водіїв, а й пішоходів, адже ризик травмування, коли під ногами слизько, є надто високим.

Ожеледиця – це тонкий шар льоду на поверхні землі, що утворюється після відлиги або дощу в результаті похолодання, а також замерзання мокрого снігу і крапель дощу.

У цей час щорічно Міністерством охорони здоров'я України реєструється сумна статистика травмувань, пов'язаних з ожеледицею: за небезпечний сезон лікарі надають допомогу тисячам громадян, які постраждали на льоду.

Перед виходом із будинку рятувальники радять:

- змайструвати або ж придбати на підшви та підбори вашого взуття «льодоступи»;
- прикріпити на підбори перед виходом шматок поролону (за розмірами) або лейкопластиру;
- наклеїти лейкопластир чи ізоляційну стрічку на суху підшву і підбори (хрест-навхрест або східцем) і перед виходом натерти піском (на один-два дні вистачить);
- натерти наждаковим папером підшву перед виходом, а краще прикріпити його на підшву (але від води піщини наждакового паперу обсипаються);
- намастити на підшву клей типу «Момент» та поставити взуття на пісок, після цього можна сміливо виходити на вулицю.

«Еменесники» наголошують, що кращими для льоду є підшви з мікропористою чи іншою м'якою основою та без великих підборів.

Людям похилого віку в «слизькі дні» бажано взагалі не виходити з будинку. Проте якщо потреба змусила, не соромтеся взяти палицю з гумовим наконечником або шипом. Якщо у вас із собою торба, то вона повинна бути тільки такою, що можна носити через плече. Пам'ятайте, що дві третини травм люди старші 60 років одержують при падінні.

Прогулянки вагітних в ожеледицю без супроводу також небезпечні для здоров'я. Радять не виходити без потреби на вулицю, якщо людина слабка або ж хвора. Краще зачека-

ти, поки не приберуть сніг і розкидають пісок на обмерзлий тротуар.

Як зменшити ризик травм в ожеледицю:

- Будьте напготові про всяк випадок під час ходьби в такі дні впасти.
- Ходіть не поспішаючи, ноги трохи розслабте в колінах, ступайте на всю підшву. Руки повинні бути не зайняті пакетами чи сумками.
- Пам'ятайте, що поспіх збільшує небезпеку слизоті, тому виходьте із будинку не поспішаючи.
- При порушенні рівноваги – швидко присядьте, це найбільш реальний шанс утриматися на ногах.
- Падайте в ожеледицю з мінімальним збитком для свого здоров'я. Відразу присядьте, щоб знизити висоту. У момент падіння стисніться, напружте м'язи, а доторкнувшись до землі, обов'язково перекотіться – удар, спрямований на вас, розтягнеться і витратить свою силу при обертанні.
- Не тримайте руки в кишенях – це збільшує можливість не тільки падіння, але і більш важких травм, особливо переломів.

- Обходьте металеві кришки люків – як правило, вони покриті льодом. Крім того, вони можуть бути погано закріплені і перевертатися, що додасть травмувань.
- Не прогулюйтеся біля самого краю проїжджої частини дороги. Це небезпечно завжди, а на слизьких дорогах – особливо. Можна впасти та вилетіти на дорогу, а автомобіль може виїхати на тротуар. У такий час і водіям важче справитися з керуванням авто.
- Не перебігайте проїжджу частину дороги під час снігопаду та в ожеледицю. Пам'ятайте, що під час ожеледиці значно збільшується гальмівний шлях машини і падіння перед автомобілем, що рухається. Це призводить як мінімум до каліцтв, а можливо – і до загибелі.
- Небезпечні прогулянки в ожеледицю в нетверезому стані. У такому стані травми частіше за все важкі. Люди не так чутливі до болю і за наявності травми своєчасно не звертаються до лікаря, що завдає згодом додаткових проблем та неприємностей. Якщо ви впали і через деякий час відчули біль у голові, нудоту, біль у суглобах, утворилися пухлини на м'яких тканинах – терміново зверніться до лікаря в травмпункт, інакше можуть виникнути ускладнення з поганими наслідками.
- Тримайтеся подалі від будинків – ближче до середини тротуару. Взимку, особливо в містах, дуже небезпечними є бурульки, які намерзають на дахах будинків.

Будьте обачними, обирайте правильне взуття, не поспішайте при ходьбі, бережіть свої кінцівки. А якщо впасти все ж таки «пошастило», пам'ятайте про правила, які можуть врятувати від сильного травмування.

Сергій Бусловський,
начальник відділу охорони праці ХНМУ

Валерій Прохоренко,
старший майстер виробничого навчання курсів цивільного захисту м. Харків

НЕ МИ ПЕРШІ, НЕ МИ ОСТАННІ

Закінчуються новорічні свята, отже, для студента-медика настає час недоспаних ночей у подвійному форматі, кава подвійної міцності й нерви у подвійному натязі. І це не жарт, адже починається сесія.

А сесія в медичному університеті – це ще ті «Веселі старты», чи не так?! Першокурсники нарешті пройдуть реальну «посвяту» в студенти й усвідомлять, що таке навчання в медичному виші.

Студенти третього курсу найчастіше чутимуть від своїх колег з різних курсів лише одне питання: «Як там підготовка до КРОК 1 та IFOM?» і нервово складатимуть сесію, розуміючи, що наступна – вирішальна.

«Без п'яти хвилин» лікарів – шостий курс – турбуватиме лише одна думка: скоро кінець навчання в університеті та початок лікарської практики в медичних закладах у ролі вже поважного лікаря-інтерна. Але те, що студенти інших курсів матимуть менший тиск під час складання сесії, не означає, що їм буде легко, адже фізіологію, біохімію, дерматовенерологію, неврологію, нейрохірургію, інфекції, історії хвороб ніхто не відмінював.

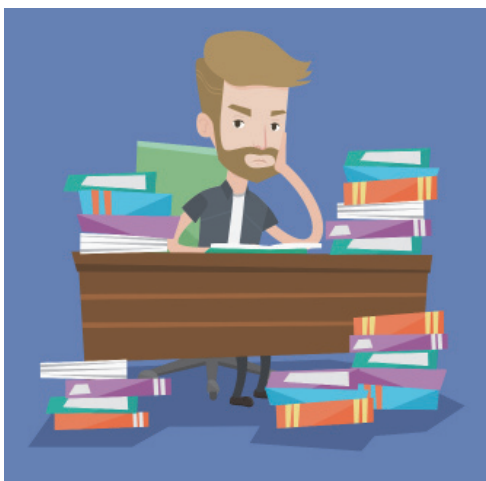
Проте, незважаючи на всі перешкоди, кожен з нас неодмінно впорається зі складностями, що чекають на нас під час сесійного випробування, адже «не ми перші, не ми останні».

Катерина Положишник, І медичний факультет

ПОЛЕЗНЫЕ СОВЕТЫ И РЕКОМЕНДАЦИИ

КАК ПЕРЕЖИТЬ СЕССИЮ?

Сессия. Созвучна с трудом, силой и волей ума. Я часто задумываюсь над значимостью отдельных фрагментов в жизни. И ведь правда, каждое новое порождает скорое старое. Пройдет время. Забудутся переживания, трепет момента. Но я хочу обновиться. Вернуться на станцию, пройденную пару дней назад. Я хочу пересмотреть эпизод своего пути. Переосмыслить. Переоценка, так сказать.

Это было утро десятого января. До экзамена оставалось пять дней. Знаете, была бы я одинока в пустой квартире со старым светильником на письменном столе, вечность бы окутала меня. Но скучать не приходилось. В такие моменты мы тщательно работаем в поте лица. Будто это была срочная эвакуация с сиюминутным планом действий. Как раз плана мне и не доставало. Такой странный я типаж человека. Всегда поступаю по пунктам. Но не десятого января. Растерянность. Первое, что я почувствовала на собственном облаке мыслей. Эх, мне бы это облако направил к Солнцу, а оно, упрямое, тянулось к тучам. И что с него взять? А ничего и брать не нужно. Из собственной красноречивости могу вынести следующее: никогда не поддавайтесь потоку паники. Она заразна. Передаётся воздушно-капельным путем. А может и контактным. Это я и должна была понять сразу. Экзамен по микробиологии ведь. Но я, честный сожитель колонии своего коллектива, подчинилась ему. На сей раз не зря. Поймите, чем больше вы общаетесь с другими людьми, тем более в вас этих самых «других» мыслей. Своим умом. Только своим. Я не отрицаю значимости современных психологов в жизни как литературы, так и в голо-

вах общества. Однако свой опыт всегда более горчит, нежели яблоко из соседнего двора.

Пролетели три дня... Собрав волю в кулак, да и вообще все материалы для подготовки, я осознала, что уверенность стала пребывать и в моих глазах. Уже не так страшны преподаватели, глаза подобрели что ли. Хочу подчеркнуть (читателю лучше записать), что план не срабатывает лишь в тех случаях, когда он перевыполнен. Да, именно так! Не делайте больше задуманного. Конечно же, если задумали вы достаточно. Объясняю: не всегда сытный пирог оттого, что размер его велик; иногда достаточно сытной начинки. Что я и сделала. Четкость и лаконичность. Главные друзья. Больше не осилите.

День экзамена. Хороший завтрак – залог успешного мышления. А вот книги лучше не доставать. Разве что только одним глазом перелистнуть пару страниц для закрепления. Это для вашей внутренней уверенности. Я человек sentimentalный, но давно не отвечаю страху взаимностью. Дальше – больше. Гораздо больше. Намного сложнее. Чересчур нервозно. Сейчас уже стоит учиться контролировать свои эмоции. Хотя, кому же я вру. Никогда не научилась контролировать то, в чем сам не уверен. То ли страх одолевает, то ли незнание пугает. Тут уж разберайтесь сами. Моя же миссия временно приостановлена.

Пару дней после. Все еще пытаюсь составлять планы. Не отдыхается. Буйство в душе. Голова остывает.

София Бойко,
студент (IV медицинский факультет)

■ ФЕСТИВАЛЬ МОЛОДІЖНОЇ НАУКИ

КРЕАТИВНІ, ТВОРЧІ, ЗАВЯТІ!

20 січня в Харківському національному медичному університеті розпочав роботу Фестиваль молодіжної науки, який тривав протягом двох днів.

Учасників Фестивалю з черговим науковим форумом, який традиційно проходить на базі медичного вишу, привітав про-реktor з наукової роботи Валерій М'ясоєдов: «Пишаюся креативністю нашої молоді, що якнайкраще опановує арт-технології, веб-дизайн і терени медійних просторів, адже наука все більше переміщується у віртуальний простір. Проте у черговий раз хочу підкреслити, що не існує науки молодіжної або дорослої, якщо наука є, то вона – єдина. І цей захід наразі підкреслює, що науку можуть творити і студенти, і молоді науковці, і асистенти, і професори. Варто об'єднати наші зусилля, які сприятимуть тому, що наука ХНМУ буде лунає не лише на теренах нашого вишу, а й на теренах харківського регіону, країни й світу в цілому».

Розпочався Фестиваль молодіжної науки із засідання дебатового клубу «Анабіоз – наукова фантастика чи недалеко майбутнє?». Тема цьогорічних дебатів стала для учасників надзвичайно цікавою, адже проблеми анабіозу хвилюють сучасних науковців і наразі. Навіть незважаючи на високі технології, проблема за-нурення людини в анабіотичний стан і вилучення з нього має не лише медичні, а також наукові та етичні проблеми.

До програми Фестивалю увійшов також і брейн-ринг студентів та молодих учених «Медицина без меж». До учасників заходу з привітаннями звернулася куратор наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених ХНМУ Ганна Кожина, яка підкреслила абсолютний рекорд команд, що беруть участь у брейн-ринзі (а їх наразі 27), і зазначила,

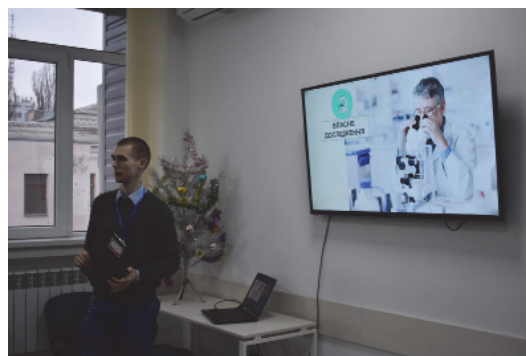
що з кожним таким заходом кількість учасників тільки збільшується.

У рамках Фестивалю молодіжної науки 21 січня відбулася низка наукових заходів, а саме: щорічна міжвузівська конференція молодих учених і студентів «Медицина третього тисячоліття», школа молодого науковця «Science for everybody» та Science Slam.

Робота наукової конференції проходила за 14 секціями, де об'єдналися представники основних галузей практичної та теоретичної медичної науки. Під час роботи секцій учасникам була надана можливість провести ефективну дискусію між студентством та представниками молодих учених під керівництвом провідних науковців вишу. Традиційно за результатами роботи були обрані найкращі наукові доповіді.

Школа молодого науковця «Science for everybody» пройшла у стінах Наукової бібліотеки, де студенти мали змогу навчитися основам наукової діяльності за допомогою представників Ради наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених, які підготували цікаві повідомлення: як написати тези, підготувати успішну доповідь та що таке перевірка тез на наявність текстових запозичень.

У ході наукового стендап-шоу «Science Slam» доповідачі в цікавій формі представили свої доповіді. Переможець визначився за допомогою оплесків і шумової реакції глядачів.

Вітаємо всіх учасників Фестивалю молодіжної науки, переможців якого були нагороджені почесними грамотами в межах Наукової сесії, що відбулася в стінах медичного вишу 22 січня.

За матеріалами служби з інформаційного забезпечення ХНМУ

ЮВІЛЯРИ

У січні свій ювілей святкують: сторож головного учбового корпусу господарчого відділу **Рафаель Фаритович Башмаков**, сторож головного учбового корпусу господарчого відділу **Василь Васильович Божко**, начальник відділу охорони праці **Сергій Федорович Бусловський**, лаборант кафедри мікробіології, вірусології та імунології імені професора Д.П. Гриньова **Віталій Олександрович Векшин**, доцент кафедри дитячих інфекційних хвороб **Тетяна Григорівна Вовк**, лаборант кафедри ортопедичної стоматології **Олег Миколайович Гордієнко**, завідувач кафедри неврології №1 **Ірина Анатоліївна Григорова**, асистент кафедри клінічної лабораторної діагностики **Ганна Пантелеймонівна Денищук**, лікар-стоматолог-терапевт відділення терапевтичної стоматології УСЦ **Олена Вячеславівна Духовська**, доцент кафедри гістології, цитології та ембріології **Людмила Олександрівна Зайченко**, завідувач кафедри фармакології та медичної рецептури **Тамара Іванівна Ермоленко**, зав. виробництвом їдальні **Галина Дмитрівна Кальченко**, пров. бухгалтер бухгалтерської служби **Тетяна Миколаївна Комишан**, завідувач кафедри хірургії №2 **Ігор Андрійович Криворучко**, асистент кафедри анатомії людини **Михайло Анатолійович Лютенко**, асистент кафедри внутрішніх та професійних хвороб **Євгенія Павлівна Маслова**, секретар деканату І медичного факультету **Ганна Андріївна Медушевська**, завідувач сектором АХЧ **Людмила Михайлівна Попова**, ст. лаборант кафедри хірургії №1 **Таїса Василівна Солонець**, чергова по гуртожитку №5 **Катерина Дмитрівна Солоха**, реєстратор медичної реєстрації УСЦ **Валентина Іванівна Толмачова**.

СВЯТКОВИЙ КОНЦЕРТ

З НОВИМ РОКОМ, ПЛАНЕТО!

Новорічний бал-маскарад та студентський фестиваль «З Новим роком, плането!» відбувся в актовій залі Харківського національного медичного університету 23 грудня 2019 р.

Серед запрошених було керівництво університету, співробітники й студенти нашого вишу, гості та друзі. На початку заходу присутніх зі святами урочисто привітав проректор з науково-педагогічної роботи Володимир Марковський. Він побажав усім здоров'я, наснаги та успіхів у прийдешньому новому році.

Основною програмою виступу студентів було новорічне свято у різних країнах світу. Представники Індії, Китаю, Об'єднаних Арабських Еміратів, Пакистану, Африки та інших країн презентували свої пісні та танцювальні номери у національних костюмах. Українські студенти активно долучилися до інтернаціональної

програми і разом з іноземними друзями взяли участь у номерах. Також під час концерту відбулася зустріч Діда Мороза та Санта Клауса, які об'єдналися для проведення святкових урочистостей.

Цього разу студентський фестиваль «З Новим роком, плането!» проходив під патронатом Харківської міської ради. Представник мерії від імені Харківського голови Геннадія Кернеса нагородив організаторів свята та деканів факультетів ХНМУ почесними грамотами і кубками.

Усі присутні отримали безмежну кількість гарного настрою у цей зимовий день. Дякуємо всім, хто взяв участь та організував це новорічне свято, за неймовірні емоції!

За матеріалами сайту ХНМУ

«Медичний університет»

Реєстр. свідоцтво УК № 2098 — 839 РП від 05.03. 2014 р.

Засновник — Колектив Харківського національного медичного університету.

Газета виходить один раз на місяць

Адреса редакції: 61022, Харків, пр. Науки, 4.

Гол. корпус, 5 поверх, тел. 707-73-60

e-mail: redakt@knuu.kharkov.ua

www.knmu.kharkov.ua

Підписано до друку 28.01.2020. Формат 60 x 90/4.

Папір офсетний. Гарнітура Pragmatica. Друк офсетний.

Умов. друк. арк. 8. Обл.-вид. арк. 8,5.

Тираж 500 прим. Зам. № 1/28.

Видання підготовлено та надруковано

у ТОВ ВПП «Контраст».

61166, м. Харків, пр. Науки, 40,

www.kontrast.kh.ua

Реєстраційне свідоцтво ДК № 178 від 15.09.2000 за точність викладення фактів відповідальність несе автор. Рукописи не рецензуємо й не повертаємо. Точка зору авторів публікацій може не збігатися з позицією редакції. Передрук лише з дозволу редакції газети.

Редакторка В. Захаревич

Коректорки М. Тарасенко, Є. Рубцова